

Міністерство культури та інформаційної політики України
Комунальний вищий навчальний заклад
«ДНІПРОПЕТРОВСЬКА АКАДЕМІЯ МУЗИКИ ім. М. ГЛІНКИ»
Дніпропетровської обласної ради

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор КВНЗ «Дніпропетровська
академія музики імені
М. І. Глінки» ДОР
проф. Ю. М. Новіков

Новиков 2021 р.

УКРАЇНСЬКА КОМПОЗИТОРСЬКА ТВОРЧІСТЬ НА МЕЖІ ХХ-ХХІ СТОЛІТЬ: КОНЦЕПТИ І ТЕНДЕНЦІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА

З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ для аспірантів

Галузь знань: 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність: 025 «Музичне мистецтво»

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-творчий)

Ступінь вищої освіти: «Доктор мистецтва»

Освітньо-творча програма: «Музичне мистецтво»

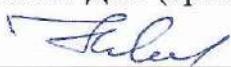
Розробник: Берегова О. М., доктор мистецтвознавства, професор кафедри «Історія та теорія музики» Дніпропетровської академії музики імені М. І. Глінки.

Рецензенти:

Кияновська Л. О., член-кореспондент Національної академії мистецтв України, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри історії музики Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка

Стахевич О. Г., доктор мистецтвознавства, професор кафедри хорового диригування, вокалу та методики музичного навчання Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

Робочу програму навчальної дисципліни «Українська композиторська творчість на межі ХХ-ХХІ століть: концепти і тенденції» третього (освітньо-творчого) рівня вищої освіти (ступінь «доктор мистецтва») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» затверджено та введено в дію рішенням Вченої ради КВНЗ «Дніпропетровська академія музики імені М. І. Глінки» ДОР (протокол №1 від 31 серпня 2021 р.).

Голова Вченої ради проф. Ю. М. Новіков

Робочу програму з навчальної дисципліни погоджено з гарантом освітньо-творчої програми.

Гарант освітньо-творчої програми проф. Ю. М. Новіков

Робочу програму навчальної дисципліни «Українська композиторська творчість на межі ХХ-ХХІ століть: концепти і тенденції» третього (освітньо-творчого) рівня вищої освіти (ступінь «доктор мистецтва») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» розглянуто та схвалено на засіданні кафедри історії та теорії музики КВНЗ «Дніпропетровська академія музики імені М. І. Глінки» ДОР (протокол №1 від 27 серпня 2021 р.).

Завідувачка кафедри проф. С. А. Щітова

Робоча програма навчальної дисципліни «Українська композиторська творчість на межі ХХ-ХХІ століть: концепти і тенденції» відповідає тимчасовому стандарту третього (освітньо-творчого) рівня вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво», освітньо-творчій програмі «Музичне мистецтво» 2021 року, навчальним планам підготовки здобувачів освітньо-творчого ступеня «доктор мистецтва» 2021/2022 навчального року, методичним рекомендаціям Міністерства освіти і науки України (лист 1/9-434 від 09.07.2018 р. «Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення»).

Завідувач відділу аспірантури доц. Б. Є. Жулковський

♥Берегова О. М., 2021 рік

♥Дніпропетровська академія музики ім. М. І. Глінки, 2021 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

У навчальному курсі «Українська композиторська творчість на межі ХХ-ХХІ століть: концепти і тенденції» робиться акцент на особистості митця як генераторі і трансляторі глибинних філософських ідей у суспільстві. Аналітичним матеріалом курсу стала найновіша композиторська творчість представників материкової України та української діаспори, панорамно представлена за основними музичними жанрами, а також кращі зразки сучасного світового академічного музичного мистецтва, які створюють широкий інтертекстуальний і діалогічний контекст.

Метою курсу є формування уявлень про особливості розвитку української композиторської творчості на сучасному етапі в контексті виявлення жанрової специфіки та нових форматів академічного музичного мистецтва, порівняння тенденцій і концептуальних зasad творчості композиторів України, Європи і світу, розкриття особливостей діяльності композитора в умовах глобалізації.

Завдання курсу:

- сформувати уявлення про особливості розвитку академічного музичного мистецтва на межі ХХ-ХХІ століть;
- виявити зв'язок музичного мистецтва з політичними, соціокультурними, естетико-художніми явищами сучасності;
- означити жанрову специфіку та нові стилістико-стильові тенденції сучасного музичного мистецтва;
- проаналізувати філософські та образно-змістовні концепти сучасної композиторської творчості,
- з'ясувати нові принципи функціонування музичного театру, симфонічної, каннатно-ораторіальної, хорової, камерно-інструментальної та камерно-вокальної сфер композиторської творчості;
- розкрити особливості діяльності композитора в атмосфері бурхливого розвитку новітніх художньо-творчих і виконавських практик та в умовах глобалізації;
- окреслити напрями і перспективи створення високотехнологічних артпродуктів за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Найменування Показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання	
Кількість кредитів ECTS – 4		Вибіркова дисципліна
Модулів: 1	02 «Культура і мистецтво»	Рік підготовки: 1-й
Змістових модулів: 3	025 «Музичне мистецтво»	Семестри: 1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: —		
Загальна кількість годин: 120	Освітньо-кваліфікаційний рівень	Теоретичні, лекційні – 30
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	третій освітньо-науковий рівень вищої освіти	Практичні, семінарські: - 30 Самостійна робота: 60 Вид контролю: Змістовий модуль – 3, Модуль (іспит) – 1

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни творчий аспірант **повинен:**
знати:

фактичну інформацію, що стосується нових форматів і жанрів музичного мистецтва останньої третини ХХ – початку ХХІ століть;

геополітичні та глобалізаційні контексти, які впливають на умови, в яких існує сучасне музичне мистецтво;

концептуальні засади творчої діяльності провідних діячів українського музичного мистецтва, які працюють на межі ХХ-ХХІ століть;

інноваційні технології, які застосовуються в практиці сучасного академічного музичного мистецтва;

особливості сучасних комунікативних практик, що впливають на розвиток музичного мистецтва;

вміти:

орієнтуватися в соціокультурних, естетико-художніх, музичних явищах сучасності,

узагальнювати фактологічний матеріал;

аналізувати жанрово-стилові тенденції новітньої композиторської творчості,

аналізувати творчі доробки провідних композиторів сучасності;

порівнювати творчі здобутки композиторів України, Європи і світу в основних музичних жанрах;

визначати особливості концептуального світобачення діячів сучасного музичного мистецтва;

відстежувати та фіксувати новітні явища композиторської творчості; застосовувати на практиці теоретичні знання з метою створення власного якісного мистецького продукту.

володіти загальними компетентностями:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей (креативність);
- здатність до пошуку, систематизації, критичного аналізу інформації з різних джерел;
- здатність планувати та реалізувати комплексні творчі мистецькі проекти, зокрема в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового/художнього світогляду із застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій та методик;

володіти фаховими компетентностями:

- здобуття глибинних знань, умінь і навичок у галузі музичного мистецтва, зокрема засвоєння основних ідей і концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії становлення та сучасного стану музикознавчої думки, оволодіння термінологією з наукового / творчого мистецького напряму;
- здатність аналізувати музичні явища з погляду фундаментальних наукових / мистецьких принципів, класичних і новітніх дослідницьких творчих методів та на основі відповідних загальнонаукових підходів;
- здатність розв'язувати широке коло проблем у галузі музичного мистецтва на основі розуміння їх природи та тенденцій розвитку із використанням теоретичних та експериментальних методів;
- здатність до реалізації завдань міждисциплінарних музикознавчих та культурологічних досліджень.

Програмні результати навчання:

- на основі системного наукового / художнього світогляду аналізувати та узагальнювати складні явища суспільного життя, пов'язувати філософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у науковій та творчій діяльності, застосовувати емпіричні та теоретичні методи пізнання;
- знати основні класичні та новітні музикознавчі і мистецтвознавчі концепції, фундаментальні праці з конкретної музичної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні та практичні проблеми у напрямі дослідження / творчості;
- уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку та узагальнення різних наукових / творчих мистецьких поглядів у галузі дослідження / творчості, формулювати та обґрунтовувати власну наукову / мистецьку концепцію;
- використовувати інформаційно-комунікаційні технології у педагогічній / менеджерській / творчій мистецькій / науково-інноваційній діяльності.

Програма курсу побудована за модульним принципом і включає лекційні заняття, семінари у вигляді колоквіумів і наукових дискусій, дистанційні форми набуття знань та самостійну роботу здобувачів наукових ступенів. Формами модульного контролю є тестові творчі завдання, презентації за темами творчих проектів аспірантів та підсумковий екзамен.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ І. Українська композиторська творчість на межі ХХ-ХXI століть: концепти і тенденції

Змістовий модуль 1. Українське музичне мистецтво та світова культура на межі ХХ-ХXI століть

Тема 1

Вступ до курсу. Українська музика в контексті соціокультурних процесів останньої чверті ХХ – початку ХXI століть

Хронологічні рамки, зміст і структура курсу. Проблеми періодизації новітньої музики. Соціокультурна ситуація останньої чверті ХХ – перших десятиліть ХXI століття та її вплив на культуру і мистецтво України. Сучасна композиторська школа України в іменах.

Тема 2

Естетичні, жанрово-стильові і технологічні аспекти творчості сучасних українських композиторів

Тенденції змісту та естетики сучасного музичного мистецтва. Тема покаяння в мистецтві. Жанрово-стильове оновлення в українській музиці кінця ХХ – початку ХXI століть. Пошуки у сфері новітніх композиторських технік.

Тема 3

Постмодерністські тенденції в українському мистецтві 1980–2000-х років

Філософські концепти європейського постмодернізму. Постмодернізм як глобальне мистецьке явище. Тенденції постмодернізму в літературі, образотворчому мистецтві, кінематографі та інших видах українського мистецтва.

Змістовий модуль 2. Музичний театр останньої чверті ХХ – початку ХXI століть: світові тенденції та українські реалії

Тема 4

Світові тенденції в розвитку сучасної опери

Загальні тенденції в розвитку музичного театру. Світові тренди змісту та естетики нових опер. Велика опера в контексті проблем історії і сучасності (опери Ф. Гласса, Д. Лігеті, М. Кузана, В. Балея). Велика опера як дзеркало величі і падіння людської духовності (опери Г. Парри, Дж. Хеггі, Б. Фуррера, Л. Франческоні, К. Сааріахо). Камерна опера як відображення зовнішнього і внутрішнього світу людини (опери Г. Лахенмана, С. Шарріно, Ф. Донатоні,

М. Адамо, М. ван дер Аа). Метаморфози жанру, стилю, виконавської техніки в сучасній опері. Експерименти на перетині музики і фізики (Г. Парра – А. Мерхель), використання електроніки (Ф. Ромітеллі), засобів кінематографу, медіа-арту (М. ван дер Аа), гранична мінімізація жанру (міні-моноопера) і, на противагу, гігантоманія в оперному театрі (неоурбаністичні і неофутуристичні експерименти).

Тема 5

Опера в українській музиці на межі ХХ-ХХІ століть

Урізноманітнення жанрового спектру оперних творів, розширення тематики. Поява перших українських рок-опер (С. Бедусенко, Г. Татарченко), мюзиклів (О. Злотник, І. Щербаков). Історична та біблійна тематика в українському музичному театрі (опери-ораторії «Київські фрески» І. Карабиця та «Мойсей» М. Скорика, оперна творчість О. Щетинського). Хоровий оперний театр Лесі Дичко. Ліричні моноопери як вияв неоромантичної тенденції в українському музичному театрі (моноопера «Самотність» та ліричні сцени «Монологи Джульєтти» В. Губаренка, моноопера «Леді Лазарус» Л. Юріної, міні-моноопери Л. Самодаєвої). Мультимедійні технології, використання ресурсів електронної музики в опері (опера-мультимедіа «Числа і вітер», «Вишваний, король України» А. Загайкевич). Розширення жанрових горизонтів в опері композиторським тандемом І. Разумейко – Р. Григорів: неоурбаністичні та неофутуристичні тенденції, оригінальні філософські концепції і жанрово-стильові міксти. Археологічна опера «Чорнобильдорф».

Тема 6

Світові тенденції у розвитку балету в останній чверті ХХ – перших десятиліттях ХХІ століть

Криза жанру балету на межі ХХ – ХХІ століть. Академічний і неакадемічний напрямки розвитку сучасного балету. Багатовимірність творчих пошуків у сучасному академічному балетному театрі на зламі століть: симфонізація, змістове і жанрово-стильове різноманіття, активний пошук нової тематики. Новизна драматургічних рішень у балетах Р. Щедріна «Анна Кареніна», «Чайка», «Пані з песиком». Зближення балету з іншими музичними жанрами – симфонією, опорою, кантатою, ораторією. Мультимедійні технології в балеті. Основні тенденції в розвитку неакадемічного балету. Діяльність видатних європейських та американських реформаторів танцю ХХ століття Айседори Дункан, Лої Фуллер, Рут Сент-Деніс, Доріс Хамфрі, Марти Грем, Хосе Лімона, Мерса Каннінгема, Моріса Бежара та ін. Нове покоління реформаторів балету ХХІ століття – Рашид Урамдан (Франція), Брайм Бушелагем (Франція), Їржі Кіліан (Чехія), Саша Вальц (Німеччина), Джеймс Тьєррі (Швейцарія), Уейн МакГрегор (Велика Британія) та ін.

Тема 7

Український балет на зламі ХХ-ХХІ століть

Творчість українських композиторів 1990-2000-х років у жанрі балету: концепти змісту і жанрово-стильові аспекти. Оновлення балету через фольклор та синтез з іншими жанрами у творчості В. Губаренка. Гоголівська та історична тематика в балетній творчості Є. Станковича. Синестезія як концепт балетної творчості Лесі Дичко (на прикладі балету «Натхнення» («Катерина Білокур»)). Постмодерністські тенденції в балеті М. Скорика «Повернення Баттерфляй».

Балетна творчість композиторів – представників української діаспори М. Кузана, В. Кікти. Покоління балетмейстерів незалежної України (А. Шекера, В. Ковтун, В. Литвинов, В. Яременко) та їхні постановки. Новаторські пошуки українських хореографів Алли Рубіної, Вадима Писарєва, Оксани Лань, Аніко Рехвіашвілі, Раду Поклітару у сфері сучасної хореографії.

Змістовий модуль 3. Концептуальні засади композиторської творчості в симфонічному, кантатно-ораторіальному та камерному жанрах

Тема 8

Симфонізм на межі ХХ-ХХІ століть: світові тенденції

Метаморфози симфонічного жанру в європейській та американській музичній традиціях. Творчі пошуки представників східних музичних культур Унсук Чин, Тору Такеміцу, Тан Дуна та ін. на векторі Схід – Захід. Тенденції розвитку симфонізму у Східній Європі. Національні композиторські школи та їхні яскраві представники. Український симфонізм на межі ХХ-ХХІ століть.

Тема 9

Композиторська творчість у кантатно-ораторіальному жанрі на межі ХХ – ХХІ століть: концепти і тенденції

Тенденції розвитку кантатно-ораторіального жанру у Східній Європі. Кантатно-ораторіальний жанр в українській музиці 1970–2000-х. Неофольклоризм як концепт вокально-хорової творчості Л. Дичко, В. Зубицького, В. Рунчака, Г. Гаврилець. Концепт трагічного у великих циклічних вокально-хорових творах І. Карабиця, Є. Станковича, І. Щербакова. Концепти пам'яті і свободи у вокально-хоровій творчості В. Сильвестрова, Л. Дичко та інших українських композиторів.

Тема 10

Камерна музика українських композиторів у художньо-стильових процесах 1990-2000-х років та світовому контексті

Розквіт камерних жанрів у 1990-2000-х роках. Образно-змістовне різноманіття в українській камерній музиці. Трагічне світосприйняття у камерних творах Є. Станковича, Г. Ляшенка, І. Карабиця. Паралелі з тенденціями трагізму у творчості американського композитора Стіва Райха. Екологічна тема у творчості українських композиторів (І. Карабиць, Є. Станкович, М. Денисенко) та канадійки Лінди Кетлін Сміт, американця Джона Лютера Адамса. Неоромантичні концепції камерних творів І. Щербакова та Г. Гаврилець. Медитативна естетика творів О. Щетинського. Мінімалістичні пошуки О. Гугеля та О. Грінберга як продовження американського та європейського мінімалізму. Інструментальний театр та музично-перформативні практики у творчості Л. Юріної, К. Цепколенко, Ю. Гомельської, С. Ярунського, В. Рунчака та ін. Зв'язок музичного абсурдизму С. Зажитька з творчістю основоположника цього напряму Маурісіо Кагеля.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Обсяг годин Усього	Теоретичні лекційні	Практичні/ Семінарські
1	2	3	4
Тема 1. Вступ до курсу. Українська музика в контексті соціокультурних процесів останньої чверті ХХ – початку ХХІ століть	8	2	-
Тема 2. Естетичні, жанрово-стильові і технологічні аспекти творчості сучасних українських композиторів	10	4	3
Тема 3. Постмодерністські тенденції в українському мистецтві 1980-2000-х років	10	4	3
Тема 4. Світові тенденції в розвитку сучасної опери	20	2	4
Тема 5. Опера в українській музиці на межі ХХ-ХХІ століть	20	4	4
Тема 6. Світові тенденції у розвитку балету в останній чверті ХХ – перших десятиліттях ХХІ століть	20	2	4
Тема 7. Український балет на зламі ХХ-ХХІ століть	20	4	2

Назва змістових модулів і тем	Обсяг годин Усього	Теоретичні Лекційні	Практичні/ Семінарські
1	2	4	5
Тема 8. Симфонізм на межі ХХ-ХХІ століття: світові тенденції	4	2	4
Тема 9. Композиторська творчість у каннатно-ораторіальному жанрі на межі ХХ – ХХІ століття: концепти і тенденції	4	4	4
Тема 10. Камерна музика українських композиторів у художньо-стильових процесах 1990-2000-х років та світовому контексті	4	2	2
РАЗОМ ЗА МОДУЛЕМ I	60	30	30

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Семінар №1

«Постмодерністські тенденції в опері і балеті на межі ХХ – ХХІ століття»

Для участі слід обрати одну оперу та один балет (хореографічну композицію), написані композиторами – представниками Західної або Східної Європи в останні десятиліття ХХ – на початку ХХІ століття. Під час підготовки слід обов’язково прослухати аудіо- чи відео-запис твору, використовуючи доступні інтернет-ресурси. Рекомендується ознайомитися з лібрето опери, історією створення. За наявності музикознавчої літератури з обраного питання слід її використовувати, аргументуючи власне розуміння твору. Аналіз твору також може ґрунтуватися виключно на власних спостереженнях доповідача. Бажано виявити і розкрити постмодерністські тенденції у творі (якщо ви вважаєте, що вони є).

Семінар №2.

«Українська симфонічна музика на межі ХХ-ХХІ століть: стилі, концепти, тенденції»

Теми і твори для розгляду:

1. Симфонічна творчість **Євгена Станковича**. Твори (будь-який або кілька на вибір): „Поема скорботи” для великого симфонічного оркестру (1992-2010), „Ave Maria” для малого симфонічного оркестру (1997), Симфонія

- №6 (2003), концерти №№1, 2, 3 для скрипки та симфонічного оркестру, концерт для флейти та симфонічного оркестру.
2. Новаторство **Віталія Губаренка** в симфонічному жанрі. Симфонії-балети «Ассоль» (1977), «Майська ніч» (1988), «Зелені святки» (1992) та «Liebestod» (1997) (на вибір).
  3. Медитативна концепція симфонізму **Валентина Сильвестрова**. «Метамузика» для фортепіано та симфонічного оркестру (1992), симфонії №6 (1994—1995), №7 (2002—2003), №8 (прем'єра в 2015), №9 (прем'єра в 2019) (на вибір).
  4. Симфонія №6 **Геннадія Ляшенка** як зразок хорової симфонії.
  5. Концепт пам'яті як філософська основа симфонічної елегії **Леоніда Грабовського** «Ворзель» пам'яті Бориса Лятошинського для 3-х оркестрових груп (1992).
  6. Концепти покаяння, пам'яті, діалогу культур в інструментальних концертах та камерних симфоніях **Ігоря Щербакова** (твори 1990-х-2000-х років – на вибір).
  7. Концерт № 3 «Голосіння» для фортепіано та симфонічного оркестру (1989) та 5 музичних моментів для ф-но з оркестром (1999) як зразки зрілого симфонічного стилю **Івана Карабия**.

Семінар №3

«Тенденції в сучасному музичному виконавстві»

Для участі слід обрати індивідуальну тему в часових рамках курсу – кінець ХХ – початок ХХІ століття (камерно-інструментальна або камерно-вокальна музика, тенденції диригентсько-хорового мистецтва, рок, поп, джазова авторська музика тощо).

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ теми	Назва теми	Кількість Годин
Змістовий модуль 1. Українське музичне мистецтво та світова культура на межі ХХ-ХХІ століть		
1	Вступ до курсу. Українська музика в контексті соціокультурних процесів останньої чверті ХХ – початку ХХІ століть12	6
2	Естетичні, жанрово-стильові і технологічні аспекти творчості сучасних українських композиторів	6
3	Постмодерністські тенденції в українському мистецтві 1980-2000-х років	6
Змістовий модуль 2. Музичний театр останньої чверті ХХ – початку ХХІ століть: світові тенденції та українські реалії		
4	Світові тенденції в розвитку сучасної опери	6
5	Опера в українській музиці на межі ХХ-ХХІ століть	6
6	Світові тенденції у розвитку балету в останній чверті ХХ – перших десятиліттях ХХІ століть	6

7	Український балет на зламі ХХ-ХXI століть	6
Змістовий модуль 3. Концептуальні засади композиторської творчості в симфонічному, кантатно-ораторіальному та камерному жанрах		
8	Симфонізм на межі ХХ-ХXI століть: світові тенденції	6
9	Композиторська творчість у кантатно-ораторіальному жанрі на межі ХХ – ХXI століть: концепти і тенденції	6
10	Камерна музика українських композиторів у художньо-стильових процесах 1990-2000-х років та світовому контексті	6
Разом за навчальним планом		60

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ (для самоперевірки)

- Схарактеризувати особливості розвитку академічного музичного мистецтва на межі ХХ-ХXI століть.
- Довести вплив політичних, соціокультурних, естетико-художніх явищ сучасності на розвиток академічного музичного мистецтва на межі ХХ-ХXI століть.
- Розкрити жанрову специфіку та нові естетико-стильові тенденції сучасного музичного мистецтва;
- Проаналізувати філософські та образно-змістовні концепти сучасної композиторської творчості,
- Навести приклади музичних творів сучасних українських і зарубіжних композиторів, в основі яких лежать трагічні, ліричні, покаянні, медитативні, мінімалістичні, меморіальні, екологічні, неофольклористичні, перформативні, музично-абсурдистські концепти.
- Означити нові принципи функціонування музичного театру, симфонічної, кантатно-ораторіальної, камерної сфер композиторської творчості.
- Окраслити роль сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у процесі створення високотехнологічних артпродуктів.
- Оприлюднити вплив глобалізації та новітніх художньо-творчих і виконавських практик на діяльність сучасного композитора.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль включає до себе перевірку засвоєння матеріалу вибіркових тем курсу (змістовий модуль) згідно з тематичним планом шляхом виконання самостійних та практичних завдань, проведення усних опитувань.

Підсумковий контроль – екзамен наприкінці семестру – проводиться з метою оцінки результатів навчання в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, і в терміни, встановлені навчальним планом.

11. Методи та критерії оцінювання

Методи оцінювання запланованих **програмних результатів навчання**: тестування (підсумковий контроль), академічні есе, виступи.

Кафедрою історії та теорії музики встановлені такі **критерії оцінювання** знань і компетентностей аспірантів з навчальної дисципліни:

Оцінка «A» («відмінно»):

- 1) високий рівень владіння теоретичними знаннями;
- 2) вільне застосування практичних навичок;
- 3) правильно, без жодної помилки виконані всі завдання.

Оцінка «B» («дуже добре»):

- 1) дуже добре знання теоретичного матеріалу;
- 2) вміння застосовувати теоретичні знання у практичних завданнях;
- 3) незначні помилки у виконанні завдань, наявність окремих неточностей.

Оцінка «C» («добре»):

- 1) достатня міра засвоєння ключових теоретичних понять;
- 2) окремі неточності й помилки при виконанні завдань.

Оцінка «D» («задовільно»):

- 1) наявність загальних теоретичних знань на рівні уявлень;
- 2) неточності та помилки при виконанні завдань.

Оцінка «E» («достатньо»):

- 1) наявність окремих уявлень про вивчений матеріал;
- 2) не виконано більшу половину завдань.

Оцінка «FX» («незадовільно з можливістю повторного складання»):

- 1) незнання більшої частини навчального матеріалу;
- 2) невміння застосовувати теоретичні знання на практиці;
- 3) майже повна неспроможність виконання завдань.

Оцінка «F» («незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни»):

- 1) відсутність будь-яких уявлень про вивчений матеріал;
- 2) неспроможність виконати жодне завдання.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Antokoletz E. A History of Twentieth Century Music in a theoretic-Analytical Context. Routledge, 2014. 528 p.
2. Antokoletz, E. (2014). A History of Twentieth Century Music in a theoretic-Analytical Context. Routledge. 528 p.
3. Ashley, Tim. Heggie: Dead Man Walking – review. *The Guardian*, May, 9, 2012. <https://www.theguardian.com/music/2012/may/09/heggie-dead-man-walking-review>
4. Burt, P. (2001). The Music of Toru Takemitsu. New York: Cambridge UP.
5. Jorden, James. Lovers Separated by a Sea of Light in Met's Production of 'L'amour de Loin'. *Observer*, 12.02.2016. <https://observer.com/2016/12/lovers-separated-by-a-sea-of-light-in-mets-production-of-lamour-de-loin/>
6. König, R. (2019). Sasha Waltz: Die Opernchoreografin. Доступно за посиланням: <https://www.goethe.de/de/kul/tut/21575596.html>
7. Macaulay, A. (2011). Expressing Trauma in Words and Spins. The New York Times, October, 12. <https://www.nytimes.com/2011/10/13/arts/dance/rachid-ouramdanés-ordinary-witnesses-review.html>
8. Szalwinska, M.(2005). La Veillée des Abysses: James Thiérrée Compagnie du Hanneton Peacock Theatre, London (2005). British Theatre Guide. Доступно за посиланням: <https://www.britishtheatreguide.info/reviews/veillee-rev>
9. Zinkevych E. The Ukrainian Symphony – Phantom or Reality? P.117-125. https://www.gko.uni-leipzig.de/fileadmin/user_upload/musikwissenschaft/pdf_allgemein/arbeitsgemeinschaft/heft7/Heft7_BildUndText.pdf 127-135.pdf
10. Бежар М. Мгновение в жизни другого: пер. с франц. Л. Зониной. М.: Союзтеатр, 1989. 238 с.
11. Берегова О. «Київські фрески» І. Карабиця: спроба реконструкції в новому соціокультурному контексті. *Київське музикознавство: Культурологія та мистецтвознавство*: Зб. ст. Вип. 20. К.: КДВМУ ім. Р. М. Глієра, 2006. С.197-210.
12. Берегова О. Діалог культур: образ Іншого в музичному універсумі. К.: Інститут культурології НАМ України, 2020. 304 с., іл. https://icr.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/Book_2020_Beregova.pdf
13. Берегова О. Інструментальний театр у творчості сучасних українських композиторів. *Культурологічна думка: Щорічник наук. праць*. К.: Інститут культурології Національної академії мистецтв України, 2018, №14, с. 102-108. https://www.culturology.academy/wp-content/uploads/KD14_Berehova.pdf
14. Берегова О. Інтегративні процеси в музичній культурі України ХХ-ХХІ століть: монографія. К.: Інститут культурології НАМ України, 2013. 232 с. <https://icr.org.ua/wp-content/uploads/2019/10/O.Beregova.-Integrative-Processes-in-the-Ukrainian-Music-Culture-of-the-XX-XXI-Centuries.-2013.pdf>
15. Берегова О. Камерна музика українських композиторів у контексті художньо-стильових процесів 1990-2000-х років. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*, вип. 106:

- Культурологічні аспекти сучасного мистецького дискурсу. Пам'яті Л. К. Каверіної: Зб.ст.: ред.-упоряд. Л.М.Мокрицька. К.: НМАУ імені П. І. Чайковського, 2013. С. 207-226.
- 16.Берегова О. Опера М. Скорика «Мойсей» в контексті сучасного українського культуротворення. *Мистецтвознавчі записи*: Зб. наук. праць. Вип.9. К.: Міленіум, 2006. С.135-144.
- 17.Берегова О. Постмодернізм в українській камерній музиці 80-90-х років ХХ сторіччя. К.:НПБУ, 1999. 141 с.
- 18.Берегова О. Світова література у рефлексіях сучасної української композиторки Людмили Юріної. *Художня культура. Актуальні проблеми*. Щорічний наук. журнал. Ін-т проблем сучас. мистец. НАМ України. 2020. Вип.16, №1, с.117-123. DOI: <https://doi.org/10.31500/1992-5514.16.205246>
- 19.Берегова О. Стильові тенденції в камерній музиці українських композиторів 80-90-х років ХХ сторіччя. Ситуація постмодерну. *Українське музикознавство*, вип.29. К.: НМАУ, 2000, с.103-108.
- 20.Берегова О. Тенденції візуалізації в сучасній інструментальній музиці в аспекті музичної комунікації. *Культурологічна думка*. Вип.11. К.: ІК НАМУ, 2017. С.35-45. https://www.culturology.academy/wp-content/uploads/KD11_Berehova.pdf
- 21.Берегова О. Трансформація сучасного музичного мислення крізь призму творчості Сергія Зажитька. *Українське музикознавство*. Вип. 43. К.: НМАУ імені П. І. Чайковського, 2017. С.81-93. DOI: <http://musicology.com.ua/article/view/131934>
- 22.Берегова О. Українська опера початку третього тисячоліття як дзеркало сучасної музичної комунікації. *Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського. Сучасний оперний театр і проблеми озерознавства*: зб.ст./Ред.-упор. М. Р. Черкашина-Губаренко. К.: НМАУ, 2010. Вип.81. С.190-205.
- 23.Берегова О.М. Проблематика творів сучасних українських композиторів у контексті ідей постмодернізму. *Українське музикознавство*: науково-методичний збірник. Вип.30. К.: НМАУ, 2001. С.150-156.
- 24.Берегова О.М. Тенденції постмодернізму в сучасній українській камерній музиці. До проблеми художньої картини світу на межі століть. *Педагогічна наука та мистецтвознавство на межі століть*: Зб.наук.праць. Харків, 1999. С.5-13.
- 25.Боднарчук Т.В. Постмодерністські тенденції в сучасному українському мистецтві: дис....канд.наук. К.: 2009.
- 26.Варакута М. Хоровой концерт «Гори мої» В. Зубицкого: жанрово-стилевые аспекты трактовки жанра в современной украинской музыке. *Музикознавча думка Дніпропетровщини*, 2015, вип. 10. С.27-36.
- 27.Вільчинська О. Іван Карабиць. «Молитва Катерини»: історія створення, особливості жанру та драматургія. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*, вип. 31 : Vivere memento

- (Пам'ятай про життя). Статті і спогади про Івана Карабиця. К. : Центрмузінформ, 2003. С. 162–166.
- 28.Воронова Н., Прокопенко О. Філософія симфонізму української музики. *Мультиверсум. Філософський альманах*, 2015, випуск 5–6 (143–144), с. 156-162.
- 29.Высоцкая М., Григорьева Г. Музыка XX века от авангарда к постмодерну / уч. пособ. М.: Науч.-издат. центр Моск. конс., 2011. 440 с., нот.
- 30.Гордійчук І. Аніко Рехвіашвлі: «Новий балет – це свіжий аромат бузку». *День*, 10 липня 2015. Доступно за посиланням: <https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/aniko-rehviashvili-novyy-balet-ce-svizhyy-aromat-buzku>.
- 31.Гужва О. Симфонія та симфонізм у часі-просторі культури : монографія. Харків : УкрДАЗТ, 2009. 386 с.
- 32.Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека: український літературний постмодернізм. К.: Критика, 2013. 344 с.
- 33.Гуркова О. «Внутрішнє світло» музики Людмили Юріної. *Музика: український інтернет-журнал*, 6 червня 2017 р. Доступно за посиланням: <http://mus.art.co.ua/vnutrishnje-svitlo-muzyky-lyudmyly-yurinoji/>
- 34.Гуркова О. М. Творчість І. Карабиця в контексті жанрово-стильових тенденцій в українській музиці останньої третини ХХ століття: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03; Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2016.
- 35.Доронкина М. Образное содержание балета в белорусской музыке XXI века: к вопросу типологии жанра (на примере балетного творчества О. Ходоско и В. Кузнецова). *Исследования молодых музыкантов 2019: Тема, жанр, стиль, творческий метод в музыкальном искусстве*. Минск, 2019. С. 204-212.
- 36.Драч І. Композитор Віталій Губаренко: формула індивідуальності : монографія. Суми, 2002. 228 с.
- 37.Емельяненко М. Циклическая симфония в композиторском творчестве ХХ столетия: от жанровой переходности к интерстилевым свойствам: дис...канд.иск.17.00.03. Одеська національна музична академія ім.А.В.Нежданової, 2012, 226 с.
- 38.Зинькевич Е. Симфонические гиперболы. О музыке Евгения Станковича: монография. Ужгород: Лира, 2002. 208 с., ил. 9 с.
- 39.Зинькевич, Е. Mundus Musicae. Тексты и контексты / Е. Зинькевич // Избранные статьи. – К.: ТОВ Задруга, 2007. – 616 с.
- 40.Іванченко В.. Українська симфонія ХХ століття: чинники та носії змісту. Дослідження. Донецька держ. консерваторія ім. С. С. Прокоф'єва. Донецьк, 2002. 276 с.

41. Каварина Н. Морис Бежар: «Наивысшая радость! Творить, умирать, любить, исчезать...». Петербургский театральный журнал, 1998, №15. Доступно за посиланням: <http://ptj.spb.ru/archive/15/the-petersburg-prospect-15-3/moris-bezhar-naivysshaya-radost-tvorit-umirat-lyubit-ischezat/>
42. Кантор О. Крик Мойри (про балет «Перехрестя» Раду Поклітару на музику М. Скорика). Всеукраїнський Інтернет-журнал «Музика», 24.04.2015. Доступно за посиланням: <http://mus.art.co.ua/kryk-mojyu/>
43. Капралова А. Філіп Гласс: музика, кіно та постмодернізм. Опубліковано 27.02.2020 на сайті: <https://plomin.club/philip-glass/>
44. Качинський Т. Розмови з Вітольдом Люtosлавським: пер. М. Кушніра. Львів: Сполом, 2002. 150 с.
45. Кияновська Л. Мирослав Скорик: людина і митець: наукове видання. Львів, 2008. 588 с.
46. Кияновська Л. Сад пісень Івана Карабиця. Київ: Дух і літера, 2017. 288 с.
47. Кияновська Л. Українська музична культура: навч.посібник. Львів, 2008.
48. Когоутек Ц. Техника композиции в музыке XX века. М.: Музыка, 1976. 358 с.
49. Колпецкая О., Скребкова К. «История доктора Иоганна Фауста»: литературные источники кантанты Альфреда Шнитке. *Новая наука: теоретический и практический взгляд*, 2017, №2. С. 168-171.
50. Коновалова А. Сцены судного дня в «Реквиеме» и опере «Le Grand Macabre» Дьердя Лигети: семантический аспект анализа музыкального тематизма. *Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*, 2017. №3 (36), с. 113-124.
51. Коновалова І. Творчість В. Рунчака: сутність, контексти, суб'єктивно-особистісні проекції. *Мистецтвознавчі записи*, 2015, вип.28. С. 51-57.
52. Корній Л., Сюта Б., Історія української музичної культури. К., 2011. 736 с.
53. Крамаренко О. Духовна хорова творчість Є. Станковича у контексті сучасного історико-культурного процесу. *Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтва*, 2013, вип.1. С. 195-198.
54. Кримський С. “Кінець історії” чи метаісторія? *Collegium*. 1994. №1. С.28-39.
55. Кущова Е. Новітні тенденції розвитку сучасної музики (на матеріалі творчості Хельмута Лахенмана). *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*, 2013, вип.38. С.135-142.
56. Лаврова С.В. «Экология слушания», и эффект «невидимого действия» в операх «Девочка со спичками» («Das Madchen mit den Schwefelholzern») Хельмута Лахенманна и «Лоэнгрин» (Lohengrin - Azione invisibile) Сальваторе Шаррино. *Вестник Санкт-Петербургского университета*. Серия 15. Искусствоведение, 2013. № 1. С. 9-20.
57. Мельник Л., Кияновська Л. Притча про “Мойсея”. *Політика і культура*, 2001, 3–9 липня. С. 52.
58. Музика в просторі сучасності: друга половина ХХ – початок ХХІ століття: Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип.68.

59. Найдюк О. «Мандрівка коридорами снів». *Kyiv Daily*, 20.05.2020. Доступно за посиланням: <https://kyivdaily.com.ua/entropiya/>
60. Никольская И. Кшиштоф Пендерецкий. Инструментальная музыка. Симфонии. Оперы: очерки. М.: Композитор, 2012. 300 с., ил.
61. Павлишин С. Зарубежная музыка XX века. Пути развития. Тенденции. К.: Муз. Україна, 1980. 212 с.
62. Павлишин С. Композитор Мар'ян Кузан. Львів: Навчально-виробничі майстерні Львівського поліграфічного технікуму, 1993. 135 с.
63. Пахомова Є. Синестезія в оперному театрі Лесі Дичко (на прикладі опер «Золотослов» та «Різдвяне дійство»). *Актуальні питання гуманітарних наук*, вип.11, 2015. С.85-92.
64. Письменна О. Музична мова хорових творів Лесі Дичко: автореф. дис... канд. мистецтвознавства: 17.00.03; Львівська держ. музична академія ім. М.В.Лисенка. Л., 2004. 16 с.
65. Приходько А. Інструментальний театр у соціокультурному просторі ХХ-XXI століть. *Музичне мистецтво*, 2013, вип.13. С.95-102.
66. Ржевська М. Геннадій Ляшенко: обрії життя, обрії творчості. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. 2018. Вип. 122. С.9-21.
67. Ржевська М. Риси симфонічної творчості Геннадія Ляшенка. *Мистецтвознавчі записки*, 2013, вип.24, с. 3-8.
68. Савицкая О. Симфонии Олега Ходоско: метаморфозы жанра. *Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*, 2016, №1. С. 92-114.
69. Сікорська І. Здобутки і проблеми музичного життя України 90-х років ХХ ст. *Музика*, 2002, №1-2. С.2-6.
70. Соколов А. С. Введение в музыкальную композицию ХХ века : уч.пособ. по курсу Анализ музыкальных произведений для студ. высш. уч. завед. Москва : Гуманитар. издат. центр Владос, 2004. 232с.
71. Станішевський Ю. Національний академічний театр опери та балету України імені Тараса Шевченка: історія і сучасність:. К. : Музична Україна, 2002. 734 с.: фото.
72. Степанченко Г. Композитор Ігор Щербаков у сучасному музичному просторі. *Українське музикознавство*, вип. 41. К.: НМАУ, 2015. С.362-368.
73. Сюта Б. Музична творчість 1970 – 1990 років : параметри художньої цілісності. Київ : Грамота, 2006. 256 с.
74. Туркевич В. Життя у танці. *День*, 8 квітня 2011. Доступно за посиланням: <https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/zhittya-u-tanci>
75. Холопова В. Композитор Альфред Шнитке. М.: Композитор, 2008. 228 с.
76. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст.: Монографія. Х.: Харківська держ. академія культури, 2007. 344 с. : іл.
77. Шариков Д. Авторський неокласичний театр сучасної хореографії «Сузір’я Аніко»: стилістика, формально-технічні засоби, презентації. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2015, вип. 13. С. 161-168.